

Vem publicerar i topp fem och vad betyder det för europeisk nationalekonomi?

Vi studerar i vilken utsträckning nationalekonomer som publicerar i de fem högst rankade tidskrifterna (topp fem) gör detta återkommande och var de är verksamma. Andelen författare från USA och som redan publicerat i topp fem är hög, men har sjunkit de senaste decennierna. Nedgången förklaras främst av ökat samarbete mellan amerikanska och icke-amerikanska samt mellan tidigare publicerade och icke publicerade författare. Andelen artiklar enbart av icke-amerikanska förstagsförfattare är däremot låg och har inte ökat. Med detta som bakgrund menar vi att europeiska universitet bör akta sig för att lägga alltför stor vikt vid topp fem-publiceringar. Annars riskeras mångfalden och samhällsrelevansen inom europeisk nationalekonomi.

Sedan några år tillbaka pågår en viktig diskussion om hur forskares vetenskapliga bidrag ska värderas, inte minst inom nationalekonomi. Mycket tyder på att den ökade pressen att publicera, särskilt i de högst rankade tidskrifterna, skapar snedvridna incitament. Vissa menar att detta resulterar i sämre genomsnittlig forskningskvalitet, minskad relevans, ökad risk för forskningsfusk och en överdriven redovisning av ”positiva” resultat (Edwards och Roy 2017; Belluz m fl 2016).

Helt centralt är här den omfattande användningen av tidskrifters genomsnittliga genomslag – i regel mätt som deras *impact factor* – för att mäta inte bara hur många verk en forskare publicerar utan också kvaliteten på dennes forskning. När så är fallet bedöms inte värdet på forskningen i sig; i stället baseras det på *var* studien har publicerats.

I nationalekonomi är det vanligt att ge publiceringar i de s k topp fem-tidskrifterna en särställning. Dessa är *American Economic Review (AER)*, *Econometrica (ECMA)*, *Journal of Political Economy (JPE)*, *Quarterly Journal of Economics (QJE)* och *Review of Economic Studies (RES)*. Det råder stark konsensus bland akademiska nationalekonomer om att publikationer i just dessa tidskrifter på senare år kommit att tillmätas allt större vikt vid tjänstetillsättningar, befordringar och anslagstilldelning (text Heckman m fl 2017; Hamermesh 2018).

Så är fallet även i Europa. Enligt Frey (2009) tillmäts en topp fem-publicering regelmässigt ett värde som är tre gånger högre än i en tidskrift på nivån precis under topp fem. Från samtal med forskare på ledande institutioner runt om i Europa drar Frey slutsatsen att allt fler anammat ett implicit krav på forskarna att ”publicera i A-tidskrifter eller förgås”. I Sverige finns flera institutioner som ger fler ”poäng” till topp fem-publiceringar än till

SIMON EK OCH MAGNUS HENREKSON

Simon Ek har en masterexamen i nationalekonomi och är doktorand i nationalekonomi vid Uppsala universitet samt knuten till Institutet för Näringslivsforskning (IFN). Han var tidigare sekreterare för Arbetsmarknadsökonomiska rådet och forskningsassistent vid IFN. simon.ek@nek.uu.se

Magnus Henrekson är professor och vd för Institutet för Näringslivsforskning (IFN). Han forskar huvudsakligen om entreprenörskapets ekonomi. magnus.henrekson@ifn.se

Denna artikel bygger på Ek och Henrekson (2019). Den som är intresserad av referenser och ytterligare analys hänvisas dit. Där redovisas också separat statistik för var och en av topp fem-tidskrifterna.

publiceringar i tidskrifter på nästa nivå. Ingen svensk institution har publicering i topp fem som ett absolut krav vare sig för att få fast tjänst eller befordran till professor. Dock vittnar många kollegor vid svenska universitet som vi konsulterat om att topp fem-publiceringar i praktiken väger tungt. Så är särskilt fallet vid befordran till professor, där besluten i hög grad baseras på externa utvärderingar.

Trots att många forskare är oroade över effekterna av ett ökat topp fem-fokus, så vet vi fortfarande ganska lite om hur det kan ha påverkat disciplinen. Det är därför av intresse att undersöka vilka som publicerar i topp fem och hur de lyckas göra detta. Vi undersöker två karakteristika hos topp fem-författarna: deras geografiska hemvist och i vilken utsträckning de redan tidigare publicerat i topp fem samt hur samförfattandet ser ut i dessa hänseenden. Särskilt analyserar vi trender i dessa karakteristika under det senaste kvartssekket (1994–2017).¹ Vi diskuterar också möjliga konsekvenser för europeisk nationalekonomi, med avstamp i den pågående akademiska diskussionen om topp fem-tidskrifternas betydelse.

1. Tidigare studier och diskussion om betoningen av topp fem

Heckman och Moktan (2018) visar att publiceringar i topp fem-tidskrifterna ökar sannolikheten att få fast tjänst (*tenure*) vid de högst rankade universiteten i USA. Powdthavee m fl (2018) lät 380 fast anställda forskare (potentiellt) involverade i rekryteringsbeslut vid 44 nationalekonomiska institutioner i Nordamerika, Europa, Asien och Oceanien ta ställning till hypotetiska publikationslistor. De fann att utvärderarna tenderar att rangordna publikationslistor lägre om de inkluderar artiklar i både topprankade och lägre rankade tidskrifter jämfört med listor med lika många topp fem-artiklar men utan artiklar i lägre rankade tidskrifter. Detta ger en antydning om att många akademiker gör en irrationellt hög värdering av att forskare publicerar i – och t o m endast i – de allra högst rankade tidskrifterna.

Även om det är svårt att bedöma i vilken utsträckning institutioner och lärosäten värdesätter publiceringar i topp fem, är det helt klart att konkurrensen bland forskarna att lyckas publicera i topp fem har ökat dramatiskt sedan slutet av 1990-talet. Sedan millennieskiftet har andelen artiklar som accepterats halverats från ca tio till under fem procent (Card och Della-Vigna 2013).

Är då detta ökade fokus på att publicera i topp fem av godo eller av ondo för den nationalekonomiska forskningen? Kanske får det forskarna att anstränga sig ännu mer för att identifiera de mest relevanta forskningsfrå-

¹ Vi bidrar till en liten men växande litteratur som studerar publiceringsmönster och dess bestämningsfaktorer. Se t ex Gloetzel och Aigner (2017), som studerar olika former av koncentration vad gäller citeringar och publiceringar; Card och DellaVigna (2013) och Hamermesh (2013), som presenterar olika fakta om författare och artiklar i topp fem; Baghestanian och Popov (2017) och Conley och Önder (2014), som analyserar vilka faktorer som ger framgång i den tidiga forskarkarriären.

gorna och att höja kvaliteten på all forskning oavsett om den senare blir publicerad i topp fem eller i en lägre rankad tidskrift. Tidskrifterna kan också tänkas fungera som ”grindvakter” mot undermålig forskning och vägleda forskarkollektivet till de mest lovande och banbrytande nya idéerna.

Emellertid har den starka betoningen av publiceringar i topp fem blivit alltmer ifrågasatt. Heckman m fl (2017) anför ett antal kritiska argument.² Det tyngst vägande av dessa är att huruvida en artikel är publicerad i topp fem är ett imperfekt och möjligen även missvisande mått på en forskningsartikels kvalitet (”var” blir viktigare än ”vad”). Topp fem-belöningen i kombination med en kort period innan forskare blir utvärderade för *tenure* anses också minska unga forskares benägenhet att ta sig an riktigt svåra frågor och på djupet utmana de dominerande synsätten och metoderna.

En tidig kritiker är Frey (2009) som är särskilt orolig för hur betoningen av topp fem påverkar valet av forskningsfrågor och själva forskningsmiljön. Han menar att den rådande processen för att välja ut de artiklar som publiceras i topp fem driver forskare till att välja forskningsfrågor som har ett lägre samhällsligt värde. Till detta kommer den avsevärt längre tid som krävs för att skriva en artikel som är publicerbar i en topp fem-tidskrift. En stor del av tidsåtgången härrör från höga tekniska och presentationsmässiga krav som egentligen inte förändrar något resultat. Frey ser därför att tiden skulle kunna användas mer produktivt.

Flera forskare menar att betoningen av topp fem är särskilt menlig för icke-amerikanska institutioner.³ Deaton (2013) hävdar att exporten av den standard som gäller i topp fem och vid de ledande amerikanska institutionerna till Europa riskerar att leda till konformism och koncentration, vilket hotar den mångfald i angreppssätt och forskningsfrågor som har vuxit fram som ett svar på olika behov och omständigheter. Das m fl (2013) finner att studier baserade på amerikanska data har betydligt större chans att vara publicerade i topp fem jämfört med i andra tidskrifter. Detta kan ge forskare verksamma i andra länder incitament att också använda amerikanska data, vilket leder till mindre kunskaper om andra ekonomier. Även om det sällan är direkt uttalat går det heller inte att komma ifrån att ett viktigt skäl till att samhället är villigt att finansiera ekonomisk forskning är att den förväntas bidra till ökad samhällslig välfärd. Ett extremt fokus på publiceringar i ett litet antal utvalda tidskrifter, med nästintill identisk syn på vad som är högkvalitativ forskning, innebär emellertid att värdet av samhällsrelevans tonas ner. Likaså motverkas sådan pluralism som kan behövas för att adressera de samhällsproblem som råkar vara de allra viktigaste i det egna landet (Novarese och Pozzali 2010).

Risken för bedräglighet och ren oredlighet ökar också när ett snabbt

² Detta utgör den kanske mest välkända kritiken, framförd vid en paneldiskussion med titeln ”Publishing and Promotion in Economics: The Curse of the Top Five”, organiserad av *American Economic Association* i januari 2017. Panelen bestod av fem världsledande ekonomer inklusive fyra nobelpristagare. Diskussionen kan ses här: <https://www.youtube.com/watch?v=PqdKMQNXM2A>.

³ Genomgående menar vi med ”amerikanska” författare forskare verksamma i USA.

ökande antal forskare och uppsatser deltar i en ”tävling” där antalet platser förblir i stort sett oförändrat. Exempel inkluderar att forskare avstår från att redovisa resultat som inte är i linje med artikelns huvudspår, val av empirisk metod som ger ”bäst” resultat, medvetet avstår från att citera tidigare arbeten för att öka intrycket av originalitet och att genom skicklig retorik vilseleda läsaren om bidragets betydelse (Edwards och Roy 2017). Det finns också belägg för att tidskrifternas redaktörer tenderar att favorisera dem de har relationer till och artiklar som behandlar deras favoritfrågor, vilket ger en otillbörlig fördel till forskare med nära kontakter med redaktörerna.⁴ Dessutom ökar korruptionsrisken när det relativa värdet av att bli publicerad i en viss tidskrift ökar samtidigt som sannolikheten att lyckas minskar.

Slutligen finns det skäl att ifrågasätta varför några särskilt utvalda tidskrifter ska anses stå över de övriga i ett forskningsfält. I genomsnitt är visserligen topp fem-artiklar väl citerade, men bakom detta snitt döljer sig en stor spridning (Gloetzel och Aigner 2017; Hamermesh 2018). De mest citerade artiklarna i lägre rankade tidskrifter har ofta fler citeringar än en betydande andel av topp fem-artiklarna. Med andra ord innebär inte en hög genomsnittlig citeringsgrad i topp fem att varje topp fem-artikel är välciterad (Anauati m fl 2018; Oswald 2007). Till detta kommer att den genomsnittliga citeringsgraden är hög även i tidskrifterna på den näst högsta nivån.

Det går heller inte att bortse ifrån att en del av citeringarna till topp fem-artiklar kan härröra från en Matteuseffekt; kvaliteten uppfattas som hög och artikeln förtjänar därför att citeras just därför att den råkar vara publicerad i topp fem.

2. Vår undersökning

Datamaterialet

Våra data består av samtliga topp fem-artiklar som publicerats mellan 1975 och 2017. Artiklar i majnumret av *AER*, kommentarer, repliker, errata och artiklar kortare än fem sidor har uteslutits. Vi fokuserar på perioden 1994–2017. Uppgifterna för 1975–93 används för att avgöra om en forskare som publicerar en artikel i topp fem 1994–2017 redan tidigare publicerat i någon av topp fem-tidskrifterna. Totalt handlar det om 6 615 artiklar, 13 300 författarbidrag och 5 424 unika författare.

För att sätta i perspektiv hur svårt det är att publicera en artikel i topp fem kan antalet författare relateras till *RePEc* (Research Papers in Economics). I december 2018 fanns där 55 000 registrerade personer som hade författat minst ett verk. Något förenklat innebär det att endast var tionde forskare som är registrerad i *RePEc* har åtminstone en publicering i topp fem under de senaste 24 åren.

⁴ Se Heckman och Moktan (2018, s 5–6 och s 50–52) för belägg och referenser till andra studier.

Antalet författare kan också relateras till hur många som årligen disputerar i nationalekonomi. I USA är det ca 1 100 personer och av dessa fortsätter ca 60 procent inom akademien (Scott och Siegfried 2014). Även om det är svårare att hitta heltäckande uppgifter för Europa, så har Eurostat nyligen tagit fram uppgifter för vissa EU-länder (omfattande ca 60 procent av EU-28:s befolkning) för 2015 och 2016.⁵ Om vi antar att de länder som Eurostat redovisar uppgifter för är representativa för hela EU-28, skulle antalet nya doktorer i nationalekonomi i EU vara ca 2 000. Om andelen som stannar i akademien är lika stor som i USA innebär detta att det varje år tillkommer 1 200 europeiska doktorer som behöver meritiera sig. I Sverige var antalet nya doktorer i genomsnitt knappt nio per år under 1970-talet, 13 per år under 1980-talet (Wadensjö 1990) och 50 per år under de senaste 15 åren (Boström och Sundberg 2018).

Det begränsade antalet platser i topp fem-tidskrifterna gör det i praktiken omöjligt för en överväldigande majoritet av världens forskare att någonsin publicera sig i en topp fem-tidskrift.

Geografisk hemvist och tidigare topp fem-publiceringar

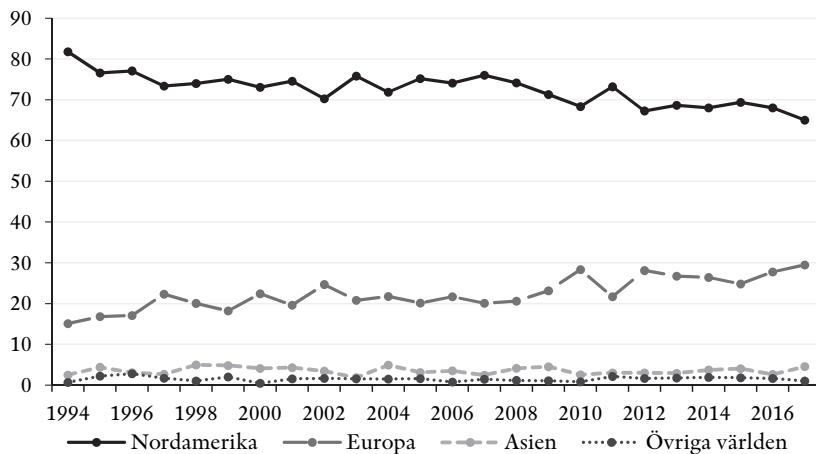
Figur 1 visar hur topp fem-författarnas hemvist fördelar sig mellan världsdelar. Nordamerikas dominans (till 95 procent USA) är mest slående. Dock har dominansen minskat kraftigt över tid; från 1994 till 2017 föll den (nord)amerikanska författarandelen från 82 till 65 procent. Spegelbilden av detta var en nästan lika stor ökning av andelen europeiska författare (från 15 till 30 procent). Även om ökningen relativt sett var ungefär lika stor för asiatiska författare, utgjorde de fortfarande mindre än fem procent år 2017. Till detta kommer att ganska precis hälften av författarna med asiatisk affiliering är helt eller delvis verksamma i Israel. Med andra ord kommer fortfarande endast två till tre procent av topp fem-författarna från Asien exklusive Israel. Endast en procent av alla författare 2017 var från Sydamerika, Afrika eller Oceanien. Denna andel var som högst drygt två procent under hela den studerade perioden.

Figur 2 visar hur samtliga topp fem-artiklar mellan 1994 och 2017 fördelar sig mellan författare, vilket ger ett mått på författarkoncentrationen. Dataserien för författare anger andelen av samtliga författare som publicerade ett visst antal artiklar (utan hänsyn till antal medförfattare). Serien för artiklar visar i stället andelen av samtliga artiklar som kan tillskrivas en viss författarkategori, exempelvis de som författat fem artiklar. I detta fall har varje artikel viktats med inversen av antalet författare (1/antalet författare).

Mer än hälften (55 procent) av alla författare publicerade endast en gång i topp fem mellan 1994 och 2017. När hänsyn tas till medförfattarskap står denna grupp bara för 22 procent av de publicerade artiklarna. Om vi i stället tittar på den andra änden av fördelningen ser vi att mer än hälften av artiklarna publicerades av forskare som publicerade minst fyra artiklar i topp

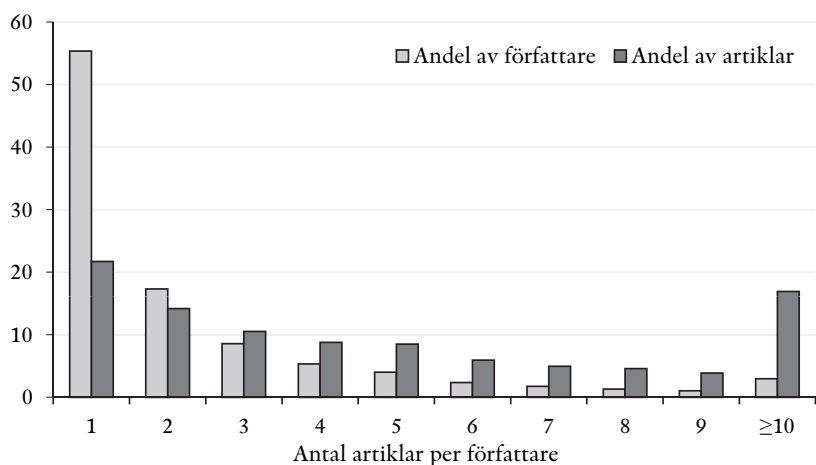
⁵ Se http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=educ_uae_grad02 för uppgifter om antal disputerade i nationalekonomi olika EU-länder.

Figur 1
Topp fem-författares
hemvist – andel per
världsdel 1994–2017,
procent

Källa: EconLit.

Figur 2
Andel av publicerade
artiklar fördelat på
hur många artiklar
författarna publicerat
1994–2017, procent

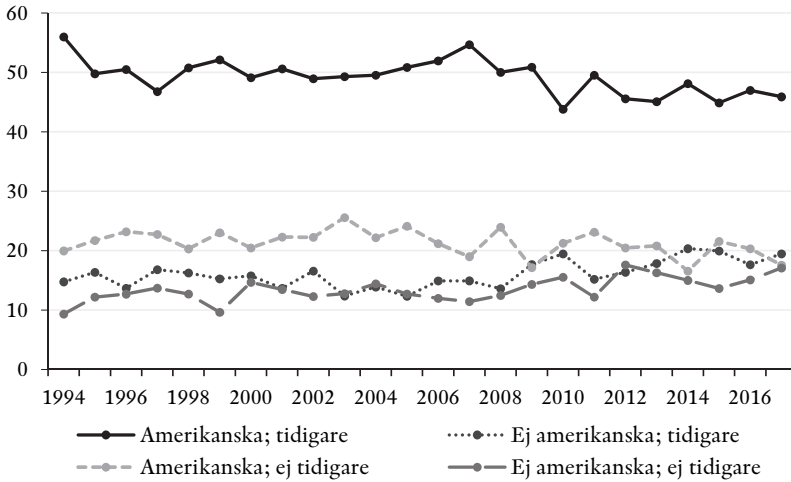
Anm: Serien för andelen av artiklar beaktar antalet författare till varje artikel (vikt = 1/antal författare).

Källa: EconLit.

fem. Tre procent av författarna publicerade tio eller fler artiklar i topp fem under perioden, vilket motsvarade hela 17 procent av artiklarna.

Således författades en mycket stor andel av topp fem-artiklarna av ett litet antal högproduktiva forskare. Bland dessa märks särskilt Daron Acemoglu med 56 topp fem-artiklar. Därefter följer Jean Tirole och John List med 38 respektive 29 artiklar. Detta kan jämföras med att Paul Samuelson under hela sin karriär publicerade 43 artiklar i topp fem och Kenneth Arrow 22.⁶ Samuelson och Arrow hade dock färre medförfattare. Det är också

⁶ Jean Tirole och Joseph Stiglitz hade sett över hela karriären (och inte bara sedan 1994) t o m 2017 publicerat 60 respektive 53 artiklar i topp fem.

Figur 3
Andel topp fem-författare med och utan tidigare topp fem-publiceringar och amerikansk affiliering 1994–2017, procent

Källa: EconLit.

intressant att notera att endast fyra av Samuelsons tio mest citerade arbeten är publicerade i en topp fem-tidskrift.

Figur 3 fördelar samtliga författare på fyra olika grupper beroende på om de är verksamma i USA och/eller om de har publicerat i en topp fem-tidskrift minst en gång tidigare. Även om andelarna för icke-amerikanska författare både med och utan tidigare topp fem-publiceringar ökat över tid, så var ökningen relativt sett något större för dem som inte tidigare publicerat i topp fem (deras andel fördubblades nästan mellan 1994 och 2017). Dessa ökningarna har främst skett på bekostnad av andelen amerikaner med tidigare topp fem-publiceringar, medan andelen amerikaner som publicerar i topp fem för första gången endast minskat med tre procentenheter. Det är också intressant att notera att den amerikanska dominansen i topp fem främst drivs av de amerikanska författare som redan tidigare publicerat i topp fem och inte av amerikanska förstagsförfattare.

För att ytterligare belysa vad som ligger bakom förskjutningarna i den regionala författarfördelningen har vi i tabell 1 först delat upp alla artiklarna i tre kategorier: artiklar med endast amerikanska, med endast icke-amerikanska samt med både amerikanska och icke-amerikanska författare. Dessa kategorier delas sedan upp i ytterligare tre grupper: artiklar med enbart tidigare respektive enbart ej tidigare publicerade topp fem-författare samt artiklar skrivna av både tidigare och ej tidigare publicerade författare.

Som redan framgått av figur 1 är amerikanska författare fortfarande dominerande. Men andelen artiklar där samtliga författare är från USA minskade från ca 70 till 53 procent mellan 1994 och 2017. Den viktigaste förklaringen till detta var den kraftiga ökningen i andelen artiklar (från 10 till 24 procent) som var samförfattade av amerikanska och icke-amerikanska forskare. Andelen artiklar utan amerikansk medverkan har varierat en del, men utan tydlig trend. Således förklaras ökningen i andelen icke-ameri-

kanska topp fem-författare över tid nästan helt och hållet av att icke-amerikaner publicerar tillsammans med forskare verksamma i USA.⁷

Tabellen visar vidare att endast en mindre andel av artiklarna i topp fem är skrivna enkom av författare som inte tidigare publicerat i topp fem. Andelen har dessutom sjunkit något (från 20 procent 1994 till 16 procent 2017). Omvänt betyder det att den helt övervägande delen av samtliga artiklar 2017 – 84 procent – hade minst en författare som sedan tidigare publicerat i topp fem. Å andra sidan har andelen artiklar som samförfattats av forskare med och utan tidigare topp fem-publiceringar ökat från 23 procent 1994 till 40 procent 2017. Det innebär att ett allt vanligare sätt att bli en topp fem-författare är genom att samförfatta med forskare som redan tidigare publicerat i dessa tidskrifter.

En dryg fjärdedel av alla artiklar från 2017 var författade av forskare där samtliga var från USA och redan tidigare hade publicerat i topp fem. Motsvarande andel för icke-amerikaner var endast sex procent. Även om båda kategorierna har minskat i betydelse så var fallet störst för artiklar med endast amerikanska tidigare publicerade författare (från 43 procent av samtliga artiklar 1994 till 28 procent 2017). Andelen artiklar där samtliga författare är amerikaner utan tidigare topp fem-publiceringar har också sjunkit, medan andelen artiklar skrivna av USA-baserade författare både med och utan tidigare topp fem-publiceringar har varit förhållandevis stabil.

Ungefär en artikel på tjugo var skriven enkom av icke-amerikanska författare utan tidigare topp fem-publiceringar år 2017. Denna andel har varit i stort sett oförändrad sedan 1994. I stället har andelen artiklar med endast icke-amerikanska författare både med och utan tidigare topp fem mer än fördubblats sedan 1994 – från 4,6 till 9,9 procent av samtliga artiklar.

Än mer slående är att samförfattande mellan amerikanska och icke-amerikanska forskare är mycket viktigare för författare utan tidigare topp fem-publiceringar verksamma utanför USA. Tio procent av alla topp fem-artiklar 2017 hade minst en amerikansk författare med tidigare topp fem och minst en författare utanför USA utan tidigare topp fem-publiceringar. Denna andel var endast tre procent 1994. Samförfattandet mellan tidigare publicerade och icke-publicerade forskare i USA är också omfattande (en sjättedel av samtliga artiklar 2017).

De flesta utanför USA som publicerar i topp fem för första gången är från Europa: 30 av 32 personer som 2017 gör detta utan samförfattande med forskare som tidigare publicerat i topp fem är verksamma i Europa; motsvarande antal som gör det genom samförfattande med tidigare topp fem-publicerad forskare är 72 av totalt 103 personer.

⁷ RES hade lägst andel artiklar med endast amerikanska författare (ca 40 procent). AER hade i slutet av perioden en mycket hög andel artiklar med författare både från USA och resten av världen (ca 30 procent).

<i>Endast amerikanska författare</i>	1994	1999	2004	2009	2014	2017
Samtliga har tidigare topp fem	43,0	38,2	34,0	33,8	27,8	28,4
Ingen har tidigare topp fem	14,4	15,7	12,8	9,9	10,0	8,8
Både och	13,7	15,7	16,3	13,6	14,1	16,7
<i>Endast icke-amerikanska författare</i>						
Samtliga har tidigare topp fem	8,7	6,0	6,9	6,3	5,3	6,1
Ingen har tidigare topp fem	5,3	4,8	6,3	5,9	4,4	5,3
Både och	4,6	4,4	5,9	6,6	8,4	9,9
<i>Både amerikanska och icke-amerikanska</i>						
Samtliga har tidigare topp fem	5,3	7,2	5,2	10,7	14,1	9,4
Ingen har tidigare topp fem	0,0	1,6	2,1	2,6	2,2	1,8
Både och, varav:						
Främst amerikanska författare som har tidigare topp fem	3,0	4,4	7,6	8,5	9,7	9,9
Främst icke-amerikanska författare som har tidigare topp fem	1,9	2,0	2,8	2,2	3,8	3,8
<i>Antal artiklar respektive år</i>	263	249	288	272	320	343

Anm: De två nedersta raderna över andelar i tabellen avser artiklar där andelen författare med tidigare topp fem-publicering(ar) är större bland de amerikanska än bland de icke-amerikanska medförfattarna och vice versa. År 2014 finns en artikel där andelen var lika stor (detta är endast möjligt för artiklar med minst fyra författare). Denna artikel har därför ej tagits med.
Källa: EconLit.

Icke-amerikanska förstagångsförfattare som publicerar på egen hand

Många juniora forskare utanför USA drömmer om att på egen hand publicera det bästa kapitlet i sin doktorsavhandling i en av topp fem-tidskrifterna, helst efter en relativt snabb *revise and resubmit*-process. Uppgifterna i tabell 1 tyder på att chansen att lyckas är liten och att den inte har ökat över tid – såväl 1994 som 2017 var endast drygt fem procent av artiklarna skrivna av forskare där samtliga var baserade utanför USA och ingen hade publicerat i topp fem tidigare.

Men vilka är det då som trots att de inte är verksamma i USA eller tar hjälp av medförfattare med tidigare topp fem-meriter lyckas publicera i topp fem? Vid närmare granskning visar det sig att nästan 40 procent har doktorerat i USA, oftast från någon av de sk topp 12-skolorna. Juniora forskare är sällsynta: endast en på fem publicerade topp fem inom tre år efter doktors-examen, medan närmare 40 procent hade varit doktorer åtta år eller längre. Vidare hade många publicerat ett antal artiklar i lägre rankade tidskrifter – ca 30 procent hade publicerat i tio eller fler – innan de kom in i topp fem.

Tabell 1
Topp fem-artiklarnas fördelning över författarnas akademiska hemvist och publikationshistorik, valda år 1994–2017 (%)

Gruppen icke-USA-verksamma som publicerar i topp fem för första gången utan seniora medförfattare krymper således avsevärt om vi avgränsar oss till författare som nyligen disputerat utanför USA. Om vi för artiklar publicerade 2017 sätter den bortre tidsgränsen till fem år efter disputationen består gruppen endast av fem personer.

3. Diskussion och slutsatser

Vi har i denna artikel visat att topp fem-tidskrifterna domineras av författare verksamma i USA och av författare som regelmässigt publicerar i dessa tidskrifter: blott 15–20 procent av artiklarna har ingen USA-verksam författare och endast 22 procent av de medförfattarjusterade artiklarna skrevs under perioden 1994–2017 av författare som endast publicerade en gång i topp fem.

Dock har denna dominans minskat under perioden. Huvudförklaringen är att USA-verksamma forskare i allt högre grad samförfattar med forskare från resten av världen. Likaså samarbetar seniora forskare allt oftare med förstagångsförfattare. Sådant samarbete har blivit särskilt viktigt för icke-amerikanska författare utan tidigare topp fem-publiceringar.

Däremot har det inte skett någon ökning i andelen artiklar författade enbart av forskare som varken är verksamma i USA eller tidigare publicerat i topp fem. Andelen var ca fem procent såväl i början som i slutet av perioden. Dessa författare är också ofta både relativt seniora och välpublicerade i lägre rankade tidskrifter. Många av dem har också doktorerat i USA.

Den juniora forskare verksamma utanför USA som vill maximera sina chanser att publicera i topp fem minst en gång bör, baserat på vår studie, inte fokusera alltför mycket på att publicera sitt bästa avhandlingskapitel i topp fem. De två mest realistiska strategierna är i stället att liera sig med en meriterad amerikansk forskare med flera tidigare topp fem-publiceringar eller att steg för steg arbeta sig uppåt i tidskriftshierarkin, sannolikt i kraft av att i ökande grad bli en erkänd auktoritet på ett visst område.

Avslutningsvis vill vi peka på några frågor relaterade till vår studie som vi menar förtjänar ytterligare uppmärksamhet. De starka incitamenten för forskare i Europa att publicera i topp fem-tidskrifter torde påverka hur de arbetar – vilka frågor de väljer, vilka aspekter de lägger tid och kraft på, hur många projekt de startar, vilka de väljer att samarbeta med etc.⁸ I vilken grad är detta fallet och är det i så fall samhällsligt optimalt? Vi menar att två aspekter på detta är särskilt viktiga.

För det första, stämmer det att betoningen av topp fem motverkar pluralism (och eventuellt också hämmar produktivitet) på grund av att valet av forskningsfrågor och forskningsmetoder i högre grad styrs av preferenserna

⁸ Belägg för att akademiskt verksamma nationalekonomer värderar en egen topp fem-publicering mycket högt ges av Attema m fl (2014). De finner att vid en jämförelse med att leva utan att ha alla extremiteter i behåll så är ekonomer i genomsnitt beredda att ”offra drygt en halvtimme i utbyte mot en publicering i *AER*”.

hos topptidskrifternas redaktörer snarare än av vad som är mest relevant ur ett samhällsperspektiv?

För det andra, kan det vara så att de allra mest lovande unga akademiker utanför USA ges incitament att använda sina viktigaste forskarår till att slipa på en eller ett par forskningsuppsatser långt bortom den punkt där den samhälleliga marginalintäkten överstiger den samhälleliga marginalkostnaden? Detta tycks heller inte vara en effektiv privat strategi för en nyexaminerad doktor eftersom chansen att lyckas förefaller vara extremt liten. Frågan är dock om dagens juniora forskare har en realistisk bild av hur liten sannolikheten är.

Vi vet inte hur många talangfulla forskare som har valt forskningsfråga, metod och data baserat på gissningar om vad redaktörerna för fem utvalda tidskrifter kommer att anse vara viktig forskning om två till tre år. Vi vet heller inte hur många postdoktorer och biträdande lektorer runt om i världen som låter sin framtida forskarkarriär avgöras av några få uppsatser. Om de gör det så ger de mycket stort utrymme både åt slumpen och några få redaktörers och anonyma bedömares i hög grad subjektiva bedömning. Vad vi däremot vet är att de juniora forskare som ger sig in i detta ”topp fem-spel” kommer att utsättas för långdragna svarstider, krävande revideringar och, utom i undantagsfall, slutliga avslag. Under denna process är risken stor att många lovande forskare blir avskräckta och förlorar sin passion för forskningsbaserat kunskapssökande.

Efter en mycket grundlig analys skröder Heckman och Moktan (2018, s 56) inte orden vad gäller effekten av det starka fokuset på topp fem i USA: ”På lång sikt skulle [den nationalekonomiska] professionen gynnas av en mer kreativtetsinriktad utvärdering av nästa generation. Annars är risken att akademiska nationalekonomer (för)blir en grupp av arbetsmyror som ägnar sig åt att sätta ena foten framför den andra. Betoningen på topp fem för att selektera fram talanger skapar en kultur där CV-längd värderas högre än utveckling av ett antal sammanhållna och originella idéer. Det ger incitament till karriärism snarare än till kreativt vetenskapligt arbete.”

Om denna slutsats är korrekt för USA är det svårt att dra någon annan slutsats än att en stark betoning av topp fem blir än skadligare för Europa. I *RePEc* fanns i december 2018 nästan 41 000 registrerade forskare verksamma utanför USA varav 27 400 i Europa. Antalet aktiva amerikanska forskare var knappt 11 000. Således var 79 procent *inte* verksamma i USA och att då ha som högsta mål att sträva efter att komma in i någon av de fem tidskrifter där 80–85 av artiklarna har åtminstone någon författare från USA förefaller obetänkt.

En åtgärd som antagligen skulle få en både snabb och stark incitaments-effekt vore att europeiska universitet bestämde sig för att ge ett lika högt meritvärde till några av de europeiska tidskrifterna som till topp fem. Detta skulle också minska benägenheten hos dagens europeiska toppforskare att ”ge bort” stora delar av meritvärdet av de egna idéerna och forskningsinsatserna till seniora amerikanska forskare i förhoppningen att de senare i

kraft av sina nätverk och sin retoriska skicklighet ska öka sannolikheten att uppsatsen publiceras i topp fem.

En annan åtgärd är att tona ned skillnaden mellan publicering i absoluta topp-tidskrifter och annan publicering. Vi instämmer med Björklund (2014, s 18) att målet bör vara att få ett faktiskt genomslag för den egna forskningen och t ex vid tjänstetillsättningar handlar det i hög grad ”om att bedöma bidrag som är 10–15 år gamla. Då finns bättre indikatorer på genomslag än tidskriftens formella status”.

I slutändan vilar ansvaret på såväl institutions- och universitetsledningarna som på forskningsfinansierarna. Det är de som formulerar vilka krav som ställs på forskarna och bestämmer vilka mått som används när forskarnas insatser utvärderas och jämförs med varandra. Det är deras skyldighet att säkerställa att detta görs på ett sådant sätt att den nationalekonomiska forskning som görs präglas av mångfald, relevans och hög kvalitet.

Såväl vår analys som argument framförda av en växande skara högt meriterade forskare innebär ett ifrågasättande av varje incitamentssystem som i alltför hög grad betonar publiceringar i ett fåtal tidskrifter, där alla – från nydisputerade européer till de allra högst meriterade amerikanska professorerna – vill publicera sin forskning.

REFERENSER

Anauati, M V, S Galiani och R H Gálvez (2018), ”Differences in Citation Patterns across Journal Tiers in Economics”, NBER Working Paper 25101.

Attema, A, W Brouwer och J van Exel (2014), ”Your Right Arm for a Publication in AER?”, *Economic Inquiry*, vol 52, s 495–502.

Baghestanian, S och S V Popov (2017), ”Alma Mat(er)s: Determinants of Early Career Success in Economics”, Economics Working Paper 2017-02, Queen’s Management School, Belfast, UK.

Belluz, J, B Plumer och B Resnick (2016), ”The 7 Biggest Problems Facing Science, According to 270 Scientists”, *Vox*, 7 september 2016, <https://www.vox.com/2016/7/14/12016710/science-challenges-research-funding-peer-review-process>.

Björklund, A (2014), ”Nationalekonomisk toppforskning i Sverige – omfattning, lokalisering och inriktning”, *Ekonomisk Debatt*, årg 42, nr 5, s 6–19.

Boström, E och A Sundberg (2018), ”Få men fler kvinnor i svensk nationalekonomi”, *Ekonomisk Debatt*, årg 46, nr 4, s 19–32.

Card, D och S Della Vigna (2013), ”Nine Facts about Top Journals in Economics”, *Journal of Economic Literature*, vol 51, s 144–161.

Conley, J P och A S Önder (2014), ”The Research Productivity of New PhDs in Eco-

nomics: The Surprisingly High Non-success of the Successful”, *Journal of Economic Perspectives*, vol 28, nr 3, s 205–216.

Das, J, Q-T Do, K Shaines och S Srikant (2013), ”US and Them: The Geography of Academic Research”, *Journal of Development Economics*, vol 105, s 112–130.

Deaton, A (2013), ”A Harvard Graduate Student is Playing Dice with Your Future”, Newsletter 161, s 3–4, Royal Economic Society, UK.

Edwards, M A och S Roy (2017), ”Academic Research in the 21st Century: Maintaining Scientific Integrity in a Climate of Perverse Incentives and Hypercompetition”, *Environmental Engineering Science*, vol 34, s 51–61.

Ek, S och M Henrekson (2019), ”The Geography and Concentration of Authorship in the Top Five: Implications for European Economics”, *Scottish Journal of Political Economy*, vol 66, s 215–245.

Frey, B S (2009), ”Economists in the PITS?”, *International Review of Economics*, vol 56, s 335–346.

Gloetzel, F och E Aigner (2017), ”Six Dimensions of Concentration in Economics: Scientometric Evidence from a Large Scale Data Set”, Working Paper 15, Vienna University of Economics and Business, Wien.

Hameresh, D S (2013), ”Six Decades of Top

Economics Publishing: Who and How?", *Journal of Economic Literature*, vol 51, s 162–172.

Hamermesh D S (2018), "Citations in Economics: Measurement, Uses, and Impacts", *Journal of Economic Literature*, vol 56, s 115–156.

Heckman, J J, G Akerlof, A Deaton, D Fudenberg och L P Hansen (2017), "Publishing and Promotion in Economics: The Curse of the Top Five", panelsession under Annual Meeting of the American Economic Association, Chicago, IL, <https://www.aeaweb.org/webcasts/2017/curse>.

Heckman, J J och S Moktan (2018), "Publishing and Promotion in Economics: The Tyranny of the Top Five", NBER Working Paper 25093.

Novarese, M och A Pozzali (2010), "Hetero-

dox Economics and the Scientist's Role in Society", *American Journal of Economics and Sociology*, vol 69, s 282–303.

Oswald, A J (2007), "An Examination of the Reliability of Prestigious Scholarly Journals: Evidence and Implications for Decision-Makers", *Economica*, vol 74, s 21–31.

Powdthavee, N, Y E Riyanto och J L Knetsch (2018), "Lower-Rated Publications Do Lower Academics' Judgments of Publication Lists: Evidence from a Survey Experiment of Economists", *Journal of Economic Psychology*, vol 66, s 33–44.

Scott, C E och J J Siegfried (2014), "American Economic Association Universal Academic Questionnaire Summary Statistics", *American Economic Review*, vol 104, nr 5, s 603–607.

Wadensjö, E (1990), "Nya forskargenerationer", *Ekonomisk Debatt*, årg 18, nr 4, s 381–390.